Yargıtay 9. HD E.2026/2970 K.2026/2514 (23.03.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

9. Hukuk Dairesi 2026/2970 E. , 2026/2514 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :İş Mahkemesi

SAYISI : 2024/92 E., 2025/471 K.

İlk Derece Mahkemesince bozmaya uyularak verilen karar davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildi.

Davalı vekilince temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılması istenilmiş ise de 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 369/2 hükmü gereğince duruşma isteğinin miktardan reddi ile incelemenin dosya üzerinden yapılmasına karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalı ... (Belediye) bünyesinde dava dışı ... Hizmetleri AŞ (...) sigortalısı olarak çalıştığını, davalı ... ile dava dışı Şirket arasındaki ilişkinin muvazaalı işleme dayandığı hususunun Çalışma ve ... Bakanlığı (ÇSGB) iş müfettişlerince dava dışı Şirket bünyesinde yapılan teftiş sonucunda düzenlenen 07.07.2014 tarihli ve 4687 sayılı muvazaa raporunda tespit edildiğini, davalının raporun iptali için İstanbul Anadolu 24. İş Mahkemesinin 2014/468 Esas sayılı dosyasında açtığı davada Bakanlığın tespit raporunun yerinde olduğunun tespiti ile davanın reddedildiğini, kesinleşmiş muvazaa olgusu nedeniyle müvekkilinin başlangıçtan itibaren davalı ... işçisi sayılarak geçmişe dönük ücret ve alacaklarının belirlenmesi gerektiğini ileri sürerek ücret, ikramiye ve toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan bir kısım alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; husumet itirazında bulunduklarını, dava dilekçesinde bahsi geçen muvazaa tespit raporunun iptaline ilişkin davanın kesinleşmediğini, bekletici mesele yapılması gerektiğini, davacının dava dışı Şirket çalışanı olduğunu, müvekkili Belediye ile dava dışı Şirket arasındaki ilişkinin geçerli asıl işveren alt işveren ilişkisi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini, zira söz konusu dava dışı Şirket ile yapılan ihalelerin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na (4734 sayılı Kanun) uygun şekilde yapıldığını ve ihale konusu işler 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun (5393 sayılı Kanun) 67. maddesinde sayılan işlerden olduğundan üçüncü kişilere gördürülmesinde herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 16.07.2019 tarihli kararı ile; toplanan kanıtlar ve alınan bilirkişi raporuna dayanılarak kesinleşmiş muvazaa tespiti nedeniyle davacının, dava dışı Şirket nezdinde geçen çalışmaları yönünden başlangıçtan itibaren davalı Belediyenin işçisi olarak kabul edilmesi gerektiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin 16.07.2019 tarihli kararına karşı süresi içinde taraf vekillerince istinaf başvurusunda bulunulması üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 29. Hukuk

Dairesinin 13.02.2020 tarihli kararı ile; ... ile Belediye arasındaki muvazaa olgusunun İstanbul Anadolu 24. İş Mahkemesinin kesinleşen 31.10.2017 tarihli ve 2016/130 Esas, 2017/432 Karar sayılı kararıyla sabit hâle geldiği, kararın Yargıtay incelemesinden geçerek kesinleştiği, davacının zamanaşımı nedeniyle reddedilen kısma yönelik itirazlarının yerinde görülmediği, Mahkeme kararının usul ve kanuna uygun bulunduğu gerekçesiyle istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

Bölge Adliye Mahkemesinin 13.02.2020 tarihli kararının süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Dairemizin 17.11.2020 tarihli kararı ile; davacının çalışma dönemini kapsayan ihale sözleşmeleri dosya arasına celp edilerek kesinleşen muvazaa tespiti dışında kalan davaya konu olan dönemler bakımından, söz konusu dönemlere ilişkin ihalenin kapsamının tespit edilmesi, 4734 sayılı Kanun'un 62/1-(e) hükmü ve 5393 sayılı Kanun'un 67. maddesi dikkate alınmak suretiyle ve her ihale dönemi kendi içinde değerlendirilerek davalı ile dava dışı ... arasında asıl işveren alt işveren ilişkisinin usulüne uygun olarak kurulup kurulmadığı, muvazaaya dayanıp dayanmadığı tespit edildikten sonra sonucuna göre hüküm kurulması gerektiği gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin 23.05.2023 tarihli kararı ile; bilirkişi raporu alındığı, alınan raporda 2009-2015 yılları arası hizmet alımlarına ilişkin tüm sözleşmelerin aynı içeriği haiz olduğu, yalnızca yürürlük süresi ve sözleşme bedeli ile çalıştırılacak işçi sayısı ve işin tanımı hususlarının değişkenlik arz ettiği, bunun dışında hizmet alımı sözleşmeleri içeriğine ilişkin herhangi bir değişiklik olmadığı, tüm sözleşme metinlerinin birbirinin aynı kopya ... olduğu, bu durum karşısında davalı ile dava dışı ... arasında değişik hizmetlerin ifasına yönelik hizmet alım sözleşmeleri uyarınca asıl işveren alt işveren ilişkisinde dava dışı alt işverenin fiilî olarak işverenlik sıfatının bulunmadığı, gerçek işverenin davalı ... olduğu, dinlenen tanık beyanları, bilirkişi raporları ve dosyadaki belgeler kapsamında asıl işverenin işçilerinin alt işveren tarafından işe alınarak çalışmaya devam ettirilmesi suretiyle haklarının kısıtlanamayacağı, hukuka uygun olarak kurulmuş herhangi bir asıl işveren alt işveren ilişkisinin bulunmadığının tespit edildiği gerekçesiyle davalı ... ile dava dışı ... arasındaki ilişkinin muvazaaya dayalı olduğunun kabulü ile bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin 23.05.2023 tarihli kararının süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Dairemizin 30.11.2023 tarihli kararı ile; 01.04.2013-30.06.2014 dönemi yönünden davacının muvazaalı olmadığı kabul edilen hizmet alım sözleşmesi kapsamında çalıştığı dosya kapsamı ile sabit olduğundan bu döneme ilişkin taleplerin reddi gerekirken kabulüne karar verilmesinin hatalı olduğu gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; yalnızca 01.07.2014-20.10.2015 dönemi için davalı ile dava dışı ... arasında değişik hizmetlerin ifasına yönelik hizmet alım sözleşmeleri uyarınca asıl işveren alt işveren ilişkisinde dava dışı alt işverenin fiilî olarak işverenlik sıfatının bulunmadığı, gerçek işverenin davalı ... olduğu, görünürdeki alt işverenin fiilî görevinin çalışanlarının kayda geçirilmesinden ibaret olduğu, hukuka uygun olarak kurulmuş herhangi bir asıl işveren alt işveren ilişkisinin bulunmadığı, 4857 sayılı İş Kanunu'nun (4857 sayılı Kanun) 2. maddesi kapsamında muvazaa olgusunu ortaya çıkardığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili temyiz dilekçesinde;

1. Emsal dosyalarda davanın reddi yönünde karar verildiğini,

2. Davacının talebine konu alacakların zamanaşımına uğradığını, dava şartının oluşmadığını, davacı tanıklarının beyanlarının hükme esas alınmayacağını,

3. Sendika üyeliğinin davalı Belediyeye bildirilmediğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Dosya içeriğine, bozmanın mahiyeti ve kapsamına göre taraflar arasındaki uyuşmazlık, davalının tarafı olduğu asıl işveren alt işveren ilişkisinin kanuna uygun kurulup kurulmadığı, muvazaaya dayanıp dayanmadığı, bunun sonucu olarak da davacının dava konusu alacaklara hak kazanıp kazanmadığına ilişkindir.

ilişkindir.

Somut uyuşmazlıkta; İlk Derece Mahkemesince 01.07.2014-20.10.2015 dönemi bakımından ihalenin muvazaalı olduğu belirtilerek davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

4857 sayılı Kanun'un 2/7 hükmüne göre bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren alt işveren ilişkisi denilmektedir. Maddeye göre asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak 4857 sayılı Kanun'dan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur. Dolayısıyla asıl işveren alt işveren ilişkisinin geçerli olarak kurulabilmesi için iki işverenin bulunması, mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işin varlığı ve asıl işin bölünerek alt işverene verilmesi hâlinde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik sebeplerle uzmanlık gerektirme unsurunun gerçekleşmiş olması gerekir. Sözü edilen bu hususların, aksi kanıtlanabilen adi kanuni karineler olduğu kabul edilmelidir.

Muvazaa ise 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş olup tarafların üçüncü kişileri aldatmak amacıyla, kendi gerçek iradelerine uymayan, aralarında hüküm ve sonuç meydana getirmesini arzu etmedikleri, görünüşte bir anlaşma olarak tanımlanabilir. Muvazaada, taraflar arasında üçüncü kişileri aldatma kastı bulunmakta ve sözleşmedeki gerçek amaç gizlenmektedir. Muvazaa genel ispat kuralları ile ispat edilebilir. Bunun dışında işverenler arasında muvazaalı biçimde asıl işveren alt işveren ilişkisi kurulmasının önüne geçilmek amacıyla 4857 sayılı Kanun'un 2/8 hükmünde bazı muvazaa kriterlerine de yer verilmiştir. Maddenin 8. fıkrasına göre, asıl işverenin işçilerinin alt işveren tarafından işe alınarak çalıştırılmaya devam ettirilmesi suretiyle hakları kısıtlanamaz veya daha önce o işyerinde çalıştırılan kimse ile alt işveren ilişkisi kurulamaz. Aksi hâlde ve genel olarak asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı işleme dayandığı kabul edilerek alt işverenin işçileri başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçisi sayılarak işlem görürler. İşletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverenlere verilemez.

5393 sayılı Kanun 14/1-(a) hükmünde esasen Belediyenin görev ve sorumlulukları düzenlenmiştir. Maddenin sözü edilen bendinin 1. cümlesinde "... yaptırır." ibaresi yer almakta ise de; genel idare esaslarına göre yürütülen kamu hizmetlerinin gerektirdiği görevlerden, asıl ve sürekli nitelik taşıyanların memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülmesinin zorunlu olduğu hususu gözetildiğinde, maddede sayılan işlerin tamamının alt işverenlere verilemeyeceği açıktır. Kanun koyucu tarafından 14. maddede sayılan işlerden hangilerinin alt işverenlere verilebileceğine ilişkin sınırlamaya ise 5393 sayılı Kanun'un 67.

maddesinde yer verilmektedir. 5393 sayılı Kanun’un 67. maddesinde belirtilen asıl işlerin, 4857 sayılı Kanun'un 2. maddesinde belirtilen sınırlamalar olmaksızın alt işverenlere verilebileceği düzenlenmiş olup bu işlerin Belediyenin asıl işlerinden olmasına rağmen işletmenin veya işin gereği teknolojik sebeplerle uzmanlık gerektiren iş olup olmadığına bakılmaksızın üçüncü kişilere gördürülmesi mümkün kılınarak 4857 sayılı Kanun’un 2. maddesine istisna getirilmiştir.

Diğer yandan 11.09.2014 tarihli ve 29116 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun ile 4734 sayılı Kanun'un 62/1-(e) ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 8. maddesinde yapılan değişikliklerle personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmelerinin yapılabilmesine imkân tanınmıştır. Bu nedenle düzenlemenin yürürlüğe girdiği 11.09.2014 tarihinden sonra, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri bakımından kurulan asıl işveren alt işveren ilişkisinin, sırf işçi teminine dayalı olduğu gerekçesiyle geçersiz olduğunun kabulü mümkün değildir.

5393 sayılı Kanun’un 70. maddesinde de "Belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usûllere göre şirket kurabilir." düzenlemesi yer almaktadır.

Belirtilen düzenlemeler dikkate alındığında; davalı Belediyenin görevi kapsamına giren somut davadaki işin hizmet alım sözleşmesi ile gördürülmesinin ve belediyelerce şirket kurulmasının yasal olarak mümkün olduğu, kurulan bu şirketlerden hizmet alımının kanuna aykırı olmadığı gibi bu hususun tek başına muvazaaya delil de teşkil etmediği sonuçlarına ulaşılmaktadır.

ÇSGB İş Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenen 07.07.2014 tarihli ve 4687 sayılı muvazaa raporu ve ekleri liste üzerinde yapılan incelemede; davacının ... İnşaat San. Tic. Ltd. Şti. ile ... arasında yapılan 27.06.2012 tarihli ".. İlçesi Dâhilindeki Cadde, Sokakların ve Pazar Yerlerinin Süpürülmesi, Yıkanması, Çöp Toplama ve Taşıma İşine İlişkin Hizmet Alım Sözleşmesi" kapsamında çalışan işçilerin arasında olduğu, teftiş raporunda bu hizmet alım sözleşmesinin muvazaalı olmadığının kabul edildiği ve sözü edilen raporun kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Yapılan açıklamalara göre davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yeterli inceleme yapılmadan kısmen kabulüne karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VII. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine,

23.03.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.